

Kannanotto kirjastoissa tehtävän lukutaitotyön puolesta

Porvoon ja Lahden alueelliset kehittämiskirjastot järjestävät mielenilmauksen torstaina 21.8. klo 10-11 eduskuntatalon portailla. Nostamme esille kirjastojen merkitystä lukutaidon tukijoina sekä demokratian ja osallisuuden mahdollistajina.

Lukemisen ansiosta ihmiset voivat paremmin ja ovat osa yhteiskuntaa. Lukutaito on jokaisen perusoikeus ja edellytys hyvään elämään. Lukutaitoon panostamalla ehkäisemme myös yhteiskunnan polarisaatiokehitystä ja eriarvoistumista. Suomen Kirjastoseuran lukutaitosuosituksen mukaan lukutaitotyö on kirjastotyön ytimessä ja olennainen osa demokratiatyötä [1].

Muistutammekin kirjastojen ja kirjastoammattilaisten roolista lukemisen edistämisessä.

Kirjastoammattilaiset ovat koulutettuja lukutaidon lähettäjiä, jotka kohtaavat päivittäin koko suomalaisen yhteiskunnan moninaisuuden kirjon. Kirjasto on matalan kynnyksen paikka tavoittaa erilaisia kohderyhmiä ja edistää lukutaitoa.

Kirjastoissa tehdään tiivistä yhteistyötä mm. varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa ja huolehditaan lasten ja nuorten lukutaidon edellytyksistä. Lukukeskuksen selvityksen mukaan suuri osa opettajista kaipaa uusia ideoita lukemiseen innostamiseen [2]. Kirjastolaiset tukevatkin myös muita ammattilaisia työssään. Kirjastoissa työskennellään myös aikuisväestön lukemisen innostamiseksi, maahanmuuttajien integroimiseksi suomalaiseen yhteiskuntaan ja senioriväestön lukuinnon säilyttämiseksi.

Kulttuuripoliittisen selonteon [3] mukaan yleisillä kirjastoilla on keskeinen tehtävä lasten, nuorten ja perheiden lukemisen edistäjänä ja kirjallisuuden maailmaan tutustuttajana sekä kriittisen ajattelun ja mediataitojen edistäjänä. Vuonna 2024 yleisistä kirjastoista tehtiin 85 miljoonaa lainaa, joista lasten lainojen osuus oli 38 miljoonaa. Kirjastoissa järjestettiin 32 900 käyttäjäkoulutusta, joihin sisältyy mm. kirjavinkkaushetkiä, mediakasvatusta ja satutuokioita. Kirjallisuusaiheisia tapahtumia järjestettiin 23 700.

Kuten edellä esitellyistä faktoista huomaamme kirjastoilla on merkittävä rooli lukutaitotyössä. Lukutaitotyö ei kuitenkaan tapahdu itsestään. Kirjastojen tekemä työ vaatii resursseja, arvostusta ja päätöksiä.

Aluehallintoviraston peruspalveluiden arvioinnin mukaan kirjastojen henkilökunnan riittävyys lukutaitotyöhön on heikentynyt [4]. On varmistettava, että kaikkialla Suomessa kirjastot ovat helposti saavutettavia ja niissä on riittävästi resursseja lukutaitotyön toteuttamiseen.

Kansallinen lukutaitostrategia 2030 [5] julkaistiin vuonna 2021, ja siinäkin kirjastoilla on merkittävä rooli. Strategiassa on kolme suuntaviivaa:

- 1) Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita.
- 2) Vahvistetaan monilukutaito-osaamista.
- 3) Innostetaan lukemaan ja monipuolistetaan lukutaitoa.

Kirjasto liittyy jokaiseen suuntaviivaan. Mielenilmauksella haluamme muistuttaa, että kirjastot ovat kansallinen rikkautemme. Ne ovat investointi lukutaidon ja lukemisen loistavaan tulevaisuuteen. Ne ovat ratkaisu eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseen ja yhteiskuntarauhan säilyttämiseen.

Säilytetään kirjastojen lukutaitopalvelut vähintään nykyisellä tasolla ja vahvistetaan niitä. Panostetaan kirjastopalveluiden saavutettavuuteen ja yhteistyöhön eri toimijoiden välillä.

Koska lukutaito ei ole vain yksilön etu – se on koko yhteiskunnan elinehto.

Kirjastoammattilaiset ja muut lukutaidosta huolestuneet

Lähteet:

- 1 Suomen kirjastoseura, 2025: Suositus lukutaitotyöstä yleisissä kirjastoissa.
- 2 Lukukeskus, 2025: 5 faktaa lasten ja nuorten lukemisesta.
- 3 Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2024: Kulttuuripoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2024: 55.
- 4 Aluehallintovirasto, 2024: Lukutaitostrategia ja lukemiskulttuurin edistäminen kirjastoissa 2023. Aluehallintoviraston julkaisuja 243/2024.
- 5 Opetushallitus & Lukuliike, 2021: Kansallinen lukutaitostrategia 2030: Suomi maailman monilukutaitoisin maa.

ALUEELLINEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
REGIONALT UTVECKLINGSUPPDRAG
PORVOO BORGÅ

ALUEELLINEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
LAHTI